

Posudek
na rigorózní práci Mgr. Zuzany Vaňkové
Poškozený v trestním řízení a jeho procesní práva

I.

Cílem rigorózní práce o rozsahu 133 stran textu je přiblížit na základě juristického rozboru příslušné právní úpravy postavení poškozeného v současném trestním řízení, a to co nejkomplexněji. Je třeba hned v úvodu uvést, že diplomantka vytyčený cíl splnila a rigorózní práce je vypracována na velmi pěkné odborné i literární úrovni.

Téma rigorózní práce je aktuální a společensky závažné. Poškozený je jedním z nejdůležitějších subjektů trestního řízení a jednou z důležitých stran trestního řízení. Aktuálnost tématu je umocněna přijetím zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, který přinesl komplexní úpravu pomoci obětem trestných činů, dosud roztržštěnou do několika zákonů, a který novelizoval také trestní řád. Aktuálnost je také zdůrazněna tím, že se po roce 2014 znovu rozeběhly práce na novém rekodifikovaném trestním řádu, i když v současné době (duben 2019) jsme komplexní podobu procesního kodexu dosud neměli možnost spatřit.

Rigorozantka v práci poukazuje správně na okolnost, že v posledních letech (od devadesátých let minulého století do současnosti) je vidět zřetelný trend spočívající v posilování práv poškozeného a oběti trestného činu. Jedná se o přirozený vývoj, který reaguje na potřebu zlepšit postavení poškozeného vůči obviněnému, kterému je právní úpravou zajištěno v široké míře právo na spravedlivý proces. Poškozený byl naopak velice dlouho v rámci trestního řízení chápán pouze jako nositel důkazu. Zákon o obětech trestných činů významně přiblížil pojem oběti trestného činu pojmu poškozeného a práva oběti trestného činu se významně přiblížila právům poškozeného.

II.

Rigorózní práce má jasnou a logickou osnovu. Autorka práci rozdělila do úvodu, pěti kapitol a stručného závěru. Postupuje od obecných otázek zahrnujících vymezení pojmů, přes podrobný rozbor procesních otázek souvisejících s postavením poškozeného, výčet a zhodnocení jednotlivých procesních práv poškozeného, pojednání o odklonech v trestním řízení a roli poškozeného v těchto nestandardních formách trestního řízení až k adheznímu řízení, které tvoří obsah poslední, páté kapitoly. Práci uzavírá konstatováním, že některé nedostatky v procesním postavení poškozeného jsou palčivé, jiné nikoliv a jako „věčný optimista“ (jak sama sebe označuje) předpokládá, že v novém, rekodifikovaném trestním řádu budou tyto nedostatky odstraněny. Autor posudku optimismus autorky nesdílí na základě

vlastních zkušeností s úrovní legislativní práce i způsobem projednávání závažných norem v Parlamentu České republiky, nicméně považuje za správné, že závěr diplomové práce vyznívá optimisticky.

Autorka vypracovala práci na podkladě většího počtu odborných literárních pramenů, s kterými správně a kreativně pracuje. Vhodně a přiléhavě používá judikaturu.

Jediná výtku týkající se literatury se vztahuje k problematice odvolání poškozeného proti rozsudku soudu prvního stupně. Na začátku osmdesátých let minulého století psal o tomto problému Bárta v článku publikovaném v roce 1982 v časopise Socialistická zákonnost; autor se zamýšlel nad otázkou, zda právo poškozeného podat odvolání nejen proti výroku o náhradě škody, ale i proti výroku o vině a trestu nelze dovodit z revizního principu ovládajícího podle tehdy platné právní úpravy odvolací řízení – autorka se o tomto problému zmiňuje na str. 83, 84, ale uvedený článek patrně nezná a nemohla tedy ani reagovat na argumenty tam uvedené.

Práce má všechny formální náležitosti, nechybí abstrakt ani cizojazyčné resume i seznam klíčových slov. Práce prošla pečlivou technickou redakcí a je napsána živým, čtivým stylem.

Rigorózní práce je především rozbohem platné právní úpravy. Práce neobsahuje žádné zásadní věcné chyby. Výklad je přiléhavý a obecně srozumitelný. Rigorózní práci zhodnocují tři faktory. Jednak je to určitý problémový charakter rigorózní práce – autorka se nesnaží jenom popisovat právní úpravu, ale poukazuje také na nedostatky platné úpravy, dále snaha nabídnout vlastní řešení (srov. například str. 84 a jinde) a nakonec i poukaz na mnohdy nelehké postavení obětí trestných činů (srov. str. 53 a násl.).

III.

Závěrem shrnuji: Rigorózní práce Mgr. Zuzany Vaňkové je plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. V práci autorka prokázala hlubší odborné znalosti daného tématu i schopnost odborného jazykového vyjádření. Prokázala znalost teoretických otázek i fungování aplikační praxe.

Při ústní obhajobě doporučuji, aby se autorka zabývala otázkami:

1. Jak dál s institutem souhlasu poškozeného s trestním stíháním.
2. Postavení poškozeného v řízení o sjednávání dohody o vině a trestu.

